

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen en opmerkingen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van Apotheek Baetslé in Gent

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Gent, 9de afdeling, sectie I

Objectnummer: 4.01/44021/1470.1

Dossiernummer: 4.001/44021/148.1

Omschrijving:

Apotheek Baetslé, Koningin Elisabethlaan 148

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, **22 NOV. 2019**

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

1. Adviezen en opmerkingen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 20 mei 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 20 mei 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 20 mei 2019.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Gent

Het advies werd gevraagd op 20 mei 2019.

Gemeente Gent

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht geen advies uit over deze bescherming. In uitvoering van artikel 6.1.3. van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies gunstig.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 20 mei 2019.

De VCOE bracht op 4 juli 2019 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De commissie vraagt een overzicht op te nemen van de twaalf beschermde apotheken met aanduiding van hun erfgoedwaarden, datering en typologie/stijl en te duiden hoe het beschermingsvoorstel voor apotheek Baetslé zich hiertoe verhoudt.

Antwoord: De vermelding van twaalf beschermde apotheken met bewaard interieur gebeurde op basis van een zoekactie in de Inventaris van het Onroerend Erfgoed, waarin ook verwezen wordt naar de erfgoedwaarden. Voor een meer nauwkeurig resultaat is systematisch veldwerk nodig wat niet mogelijk is binnen deze beschermingsprocedure. De twaalf als monument beschermde apotheken met bewaard interieur zijn:

1. Apotheek Breckpot, Esplanadeplein 20 (Aalst), circa 1896, neoclassicistische apotheekinrichting en een art nouveau winkelpui
2. Sint-Elisabethgasthuis, Gasthuisstraat (Aarschot), apotheekinrichting uit 1767
3. Onze-Lieve-Vrouwgasthuis, Gemeenteplein 26 (Asse), apotheek uit de 17de eeuw
4. Sint-Janshospitaal, Mariastraat 38 en 44 (Brugge), apotheekinrichting uit 16de en 17de eeuw.
5. Ambachtshuis van de kuipers, Niklaas Desparsstraat 14, Vlamingstraat 17 (Brugge), 1901, apotheekinrichting in neorenaissance
6. Apotheek dr. G. Dryepontd, Wollestraat 7 (Brugge), Gevel van 1841 en winkelpui van 1869-1901, neoclassicistisch
7. Sint-Elisabethgasthuis, Koning Albertstraat 12, 14, 16, 16A, 16B, 18 (Diest), apotheekinrichting van 1710
8. Burgerhuis: voorgevel en voorkamer met apotheekinrichting, Begijnengracht 45 (Gent), laat 18de-eeuws, classicistisch gebouw met oude winkelinrichting
9. Hoekhuis met apotheek, Oudburg 25, Zwaanstraat 1, Zwaanstraat 1A-1B (Gent), tweede helft 19de eeuw, neoclassicistisch
10. Stadswoningen: apotheekpui en -inrichting, Sint-Pietersplein 26 (Gent), 19de-eeuws neoclassicistisch gebouw met apotheek uit 1924 in overgang van art nouveau naar art deco.
11. Burgerhuis De Roomse Keizer, Herenstraat 1 (Lanaken) traditioneel 18de-eeuws gebouw met 19de-eeuws apotheekinterieur
12. Apotheek Van Venckenray, Markt 46 (Maaseik) traditioneel gebouw met apotheekinterieur uit 1704 in Maaslandse stijl

Zoals aangegeven in het inhoudelijk dossier dateren de meeste van deze beschermde apotheekinterieurs, net zoals Apotheek Baetslé, uit de 19de en vroeg 20ste eeuw, naast enkele oudere exemplaren (16de – 18de eeuw), voornamelijk in hospitalen.

De commissie vraagt te onderzoeken of een aantal roerende goederen alsnog als cultuurogoed kan worden beschermd, met name: een wandkast die hoogstwaarschijnlijk afkomstig is van de bereidingsruimte van de apotheek en verschillende gedemonteerde houten deuren, lijstwerk en planken die deel uitmaakten van het oorspronkelijk interieur van de verkoop- of bereidingsruimte. Minstens moet in de beheersvisie worden opgenomen dat deze roerende goederen integraal deel uitmaken van het monument.

Antwoord: Deze vraag werd onderzocht maar de vermelde roerende goederen kunnen niet als cultuurogoed worden beschermd omdat niet met zekerheid kan worden aangetoond dat ze ontworpen zijn met of voor het monument of dat ze gelieerd zijn aan de functie van het monument. Bij gebrek aan bronnenmateriaal zoals foto's kan evenmin de historische verbondenheid met het beschermd goed aangetoond worden. Om dit duidelijker aan te geven, wordt de beschrijving van deze roerende goederen in het inhoudelijk dossier (1.3.) als volgt aangepast (onderstreepte passage toegevoegd): "*Daarnaast liggen op de zolder nog verschillende gedemonteerde houten onderdelen die mogelijk deel uitmaakten van het oorspronkelijk interieur van de verkoop- of bereidingsruimte.*" Voor dergelijke roerende

goederen die niet weerhouden zijn als cultuurgoederen, kunnen ook geen beheersdoelstellingen opgenomen worden in het ministerieel besluit.

De commissie vraagt de beschrijvingen in de fotoregistratie maximaal af te stemmen op de beschrijvingen uit het inhoudelijk dossier. Zo wordt de veranda in de fotoregistratie omschreven als 'wintertuin' en lijken de beschrijvingen 'bijgebouw' (foto 36-41) en 'achterbouw' (foto 87-90) te zijn omgewisseld.

Antwoord: Deze opmerking is terecht. De beschrijving "*wintertuin*" wordt vervangen door "*veranda*" in de onderschriften van de fotoregistratie (foto 25-31) en de beschrijvingen "*bijgebouw*" (foto 36-41) en "*achterbouw*" (foto 87-90) worden omgewisseld.

De commissie vraagt de apotheek beter te kaderen in het oeuvre van Goossaert.

Antwoord: Zoals in het inhoudelijk dossier aangegeven, zijn van Goossaert slechts twee andere ontwerpen gekend. Een betere kadering van Apotheek Baetslé in zijn oeuvre is voorlopig dus niet mogelijk. Bovendien berust het belang van Goossaert voor de architecturale waarde niet zozeer in zijn individuele oeuvre als wel in het feit dat hij representatief is voor het belang van de figuur van de aannemer-architect in die periode. Om die reden wordt deze motivering van de architecturale waarde in het ministerieel besluit als volgt geherformuleerd: "*Ten slotte illustreert dit pand de betekenis van aannemers-architecten zoals Jules Goossaert tijdens deze periode, ()*" in plaats van "*Ten slotte illustreert dit pand het oeuvre van ontwerper Jules Goossaert en meer algemeen de betekenis van dergelijke aannemers-architecten tijdens deze periode, (...)*".

De commissie vraagt de verwijzing naar 'de mogelijk nog aanwezige muurschilderingen in de veranda' verder te onderbouwen.

Antwoord: Bij gebrek aan historisch bronnenmateriaal is hiervoor materieel-technisch onderzoek nodig wat niet haalbaar is binnen de beschermingsprocedure.

De commissie merkt op dat in artikel 2 van het ministerieel besluit geen beschrijving wordt gegeven van de aanwezige trap op de derde verdieping en van de bovenliggende zolderruimte, terwijl deze wel gedocumenteerd zijn in de fotoregistratie (foto 74-75).

Antwoord: Deze opmerking wordt betwist. Artikel 2 van het ministerieel besluit bevat al volgende beschrijving: "*Onder het dak is nog een zolderruimte, toegankelijk vanuit de kamer aan de tuinzijde op de derde verdieping.*"

De commissie benadrukt het belang van correcte bronvermeldingen, vooral wat betreft verwijzingen naar (hoofd)auteurs en paginanummers.

Antwoord: De bronvermeldingen in het inhoudelijk dossier worden nagekeken en waar nodig gecorrigeerd.

De commissie stelt voor om het afwisselende gebruik van de termen 'gehamerd glas', 'structuurglas' en 'reliefglas' te vervangen door de eenduidige omschrijving 'structuurglas'.

Antwoord: Deze opmerking wordt gevolgd.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

- bij de beschrijving van de roerende goederen (1.3.) werd de onderstreepte passage toegevoegd: "*Daarnaast liggen op de zolder nog verschillende gedemonteerde houten onderdelen die mogelijk deel uitmaakten van het oorspronkelijk interieur van de verkoop- of bereidingsruimte.*";
- bij voetnoot 14 en bij de bronnen (4.) werd D. LAPORTE vermeld als deelauteur en de paginanummering aangepast;
- de termen "gehamerd glas" en "reliefglas" werden vervangen door "structuurglas".

Het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- Bij de fotoregistratie werd in de onderschriften de beschrijving "wintertuin" vervangen door "veranda" (foto 25-31) en werden de beschrijvingen "bijgebouw" (foto 36-41) en "achterbouw" (foto 87-90) omgewisseld.
- De motivering van de architecturale waarde in het ministerieel besluit werd als volgt geherformuleerd: "*Ten slotte illustreert dit pand de betekenis van aannemers-architecten zoals Jules Goossaert tijdens deze periode, ()*" in plaats van "*Ten slotte illustreert dit pand het oeuvre van ontwerper Jules Goossaert en meer algemeen de betekenis van dergelijke aannemers-architecten tijdens deze periode, ()*".
- de termen "gehamerd glas" en "reliefglas" werden vervangen door "structuurglas".

1.4. Opmerkingen van de zakelijkrechthouder

De opmerkingen werden gevraagd op 20 mei 2019.

De zakelijkrechthouder gaf geen opmerkingen over deze bescherming.

Conclusie: de opmerkingen hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier of het ministerieel besluit.

1.5. Aanvullingen

Bij foto 91 van de fotoregistratie wordt in het onderschrift "bijgebouw" toegevoegd

Conclusie: de aanvulling heeft invloed op het ministerieel besluit. Bijlage 2, de fotoregistratie, van het ministerieel besluit werd als volgt aangepast:

- bij foto 91 werd in het onderschrift "bijgebouw" toegevoegd.

1.6. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen en de opmerkingen van de zakelijkrechthouder hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit. Het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit werden aangepast zoals omschreven in de conclusies van 1.3. en 1.5.